

Matti Mikkonen

HUOMIOITA MUSIIKIN SOVITTAMISESTA

Luke Whitten Comes And Goes -albumin sovitusprosessi

HUOMIOITA MUSIIKIN SOVITTAMISESTA

Luke Whitten Comes And Goes -albumin sovitusprosessi

Matti Mikkonen
Opinnäytetyö
Syksy 2012
Viestinnän koulutusohjelma
Oulun seudun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun seudun ammattikorkeakoulu
Kulttuurialan yksikkö, Viestinnän koulutusohjelma

Tekijä: Matti Mikkonen
Opinnäytetyön nimi: HUOMIOITA MUSIIKIN SOVITTAMISESTA
Luke Whitten Comes And Goes –albumin sovituspöytäkirja
Työn ohjaajat: Janne Vahtola, Pertti Sillanpää, Heikki Timonen

Syyskuu 2012

Sivumäärä: 31 + 8 liitesivua

Tavoitteena oli äänittää ja tuottaa täysimittainen cd –äänite ja työn ohessa samalla huomioida kappaleiden sovitukseen vaikuttavia tekijöitä. Levyn tekemisestä sovittiin kappaleiden säveltäjän Timo Raution kanssa. Samalla tehtäväksi muodostui määrittellä, mitä eri asioita sovitus -määrittelyn alle oikeastaan nykypäivänä voidaan sijoittaa. Lisäksi määrittelyn alle joutui käsite ”roots” musiikkia kuvailevana ilmauksena.

Levy äänitettiin ja miksattiin kotistudiossani, mikä mahdollisti sen, että erilaisia musiikillisia kokeiluja voitiin tehdä ilman ajallisia rajoituksia. Teoriaosan lähteenä käytin kirjallisuutta ja internetpalstaa tutkimusmateriaalin keräämiseen. Äänitetyt kappaleet analysoitiin jälkikäteen lopputulokseen vaikuttavia elementtejä arvioiden.

Projektin tuloksena valmistunut cd, Luke Whitten Comes And Goes, julkaistiin vuonna 2011. Levyn julkaisi levy-yhtiö Stupido Records. Roots käsitteen määrittely sai tutkimuksessa oman osansa, joskin sen määrittely koettiin vähintäänkin haastavaksi. Sovituksen osalta todettakoon äänitetyn musiikkisovituksen sisältävän nykypäivänä paljon muutakin kuin vain pelkän musiikin sovituksen eri instrumenteille. Äänitystapahtuman merkitys sovitukselle nousi esiin mahdollisena jatkotutkimusaiheena.

Asiasanat: cd, kotiäänitys, sovitus, sovittaminen, roots, äänitys

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
School of Music, Dance and Media

Author: Matti Mikkonen

Title of thesis: REMARKS OF ARRANGING MUSIC

The arranging process of Luke Whitten Comes And Goes music cd

Supervisors: Janne Vahtola, Pertti Sillanpää, Heikki Timonen

Autumn 2012

Number of pages: 31 + 8 appendix pages

The object was to record and produce a full length audio cd. At the same time the object was to pay attention to factors which affect the final result. We agreed the making of the cd with Timo Rautio, the composer of the songs. During the process the goal was to define which different aspects can be count under the phrase “arranging music” nowadays. Also, defining the meaning of “roots” in the musical context became a necessity.

The cd was recorded in my home studio. This was important, because that way we were able to make musical experiments without time limits. In the theory section I used written sources and internet forum for gathering material.

As a result, Luke Whitten Comes And Goes –cd was recorded and mixed. The Stupido Records –record company published the cd in 2011. Defining “roots music” had its own share of research, but defining it was somewhat challenging. What comes to music arranging today, it contains much more elements than plain arranging music for different instruments. For a further study up rose the question how the recording situation can affect the arrangement.

Keywords: arranging, cd, home studio, roots, recording, sound

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ.....	3
ABSTRACT.....	4
1 JOHDANTO.....	6
2 SOVITTAMINEN.....	6
2.1 Musiikin sovittamisen määrittelyä.....	6
2.2 Sovitukselliset näkemykset.....	8
2.3 Soundi.....	9
3 MUSIIKIN KOKEMINEN.....	10
3.1 Kuuntelijan viitekehyksellinen tausta.....	10
3.2 Vaikutukset sovitustapahtumaan.....	11
3.3 Esteettiset arvot vaihtelevat.....	12
4 MITÄ ON ROOTS?.....	13
4.1 Määrittelyä.....	13
4.2 Yhteenveto - mitä se roots sitten on?.....	17
5 LUKE WHITTEN COMES AND GOES.....	18
5.1 Raportti Luke Whittenin "Comes and Goes" -albumin äänitysprosessista ja miksauksesta.....	18
5.2 Äänityslaitteisto.....	20
5.3 Comes and Goes -analyysi.....	21
6 POHDINTA.....	29
LÄHTEET.....	31
LIITTEET.....	32

1 JOHDANTO

Ryhtyessäni miettimään musiikin sovittamisen ongelmaa oli minulla mielestäni suhteellisen selvä kuva musiikin sovittamiseen liittyvästä problematiikasta: olinhan tehnyt sovitustyötä bändi- ja trubaduuriympyröissä jo vuosia itsekkin. Musiikkilukion käyneenä minulla on myös paljon perustietoa musiikista yleensä. Enemmän aiheeseen syvennyttyäni huomasin, että aiheeseen liittyy useita eri näkökantoja musiikkiteoksen luonteesta, musiikin lajista, kohderyhmästä ja sovitajasta itsestään riippuen. Nykyisin sovittamisen alle voidaan mielestäni laskea monia muitakin tekijöitä kuin vain perinteinen olemassa olevan musiikin varioiminen ja sovittaminen erilaisille esityskokoonpanoille. Tässä tutkielmassa pyrin keräämään sovittamiseen liittyviä asioita studioäänityksen käytännön havainnoinnin ja ääniteanalyysin avulla. Näin toivon voivani ainakin herättää keskustelua aiheesta ja toivottavasti tuomaan aiheeseen uutta näkökulmaa itse sävelletyn musiikin sovittamisen suhteen.

2 SOVITTAMINEN

2.1 Musiikin sovittamisen määrittelyä

Musiikin sovittamisen niin sanotun klassisen länsimaisen taidemusiikin piirissä määritellään olevan ”tietoisesti tehtyjen nuotinnettujen muunnosten laadinta entuudestaan olemassa olevista sävellyksistä. S:ksi ei tässä mielessä lueta kuolonvaraisesti periytyneen sävellyksen (esim. kansanmusiikkiteoksen) eri versioita.”

(Suuri Musiikkitietosanakirja 1992, 64.)

Soitinvalikoimalla, erilaisia harmonioita luomalla ja rytmisillä muunnoksilla sovitaja pyrkii tekemään olemassa olevasta sävellyksestä uuden, erilaisen kokonaisuuden alkuperäisen sävelteoksen identiteettiä kadottamatta.

Heikki Elo kiteyttää nettiartikkelissaan sovittajan tekemiset seuraavasti: ”Sovittajan ideoimat uudet äänet, rytmit, harmoniat, instrumentit, soundit ja ylipäätään uudet ideat tuovat teokselle uutta lisäarvoa, joista pääsevät hyötymään säveltäjä, sanoittaja, kustantaja, tuottaja, solisti, orkesteri ja levy-yhtiö ”(Elo 2010).

Sovittaminen tulee erottaa soitintamisesta. Soitintamisessa orkestroija muokkaa sävellyksestä soitettavaa materiaalia tietylle kokoonpanolle tuomatta teokseen juurikaan uutta luovaa aspektia. Usein raja säveltämisen ja sovittamisen välillä on sangen häilyvä. Esimerkiksi ”Jazzissa termillä sovittaminen on oma, erityinen merkitys; periaatteessa jokainen esitys sisältää myös ”sovittamista”, koska jazzsävellykset ovat harvoin läpisävellettyjä ja niiden soittaminen edellyttää välttämättä myös musiikillisen perusmateriaalin tulkintaa, sovittamista” (Suuri Musiikkitietosanakirja 1992, 65.) Sama hetken kokeminen liittyy myös moniin muihin musiikin lajeihin, esimerkiksi bluesiin tai nuotintamattomaan kansanmusiikkiin.

Musiikkityylinä erityisesti jazz perustuu improvisoinnille, tällöin nuotinnus kohdistuu (varsinkin isojen orkestereiden ollessa kyseessä) lähinnä tärkeiden teemojen ja harmonioiden esittämiseen sovittajan toiveiden mukaisesti. Eri improvisointiosuoksissa toimitaan sovittajan ohjeiden mukaan tai niin sanotusti fiiliksellä. Toisin sanoen soittajat reagoivat solistin tulkintaan omilla instrumenteillaan, jolloin on tuloksena ainutkertainen tulkinta. ”Myös se tapa, jolla blues-, rock- ja yleensä ’kevyen musiikin’ yhtyeet työskentelevät, tuottaa tavallaan ’sovituksia’, jotka tällöin ovat tietyn kokoonpanon omia, yleensä nuotintamattomia tulkintoja jostain sävellyksestä” (Suuri Musiikkitietosanakirja 1992, 65).

Tällöin sovitukseen vaikuttavia asioita onkin mukana jo suuri joukko muun muassa soittajien mieltymykset, soittimet ja laitteet sekä erilainen soittotaidon taso. Joskus sovitus muodostuu äänitystilanteessa kaikkien näiden tekijöiden (soittajat, laitteet, soittimet) yhteistyön tuloksena yrityksen ja erehdyksen kautta. Tällöin sovitukseen vaikuttavia tekijöitä ovat myös äänittäjän työssään tekemät valinnat, sekä tuottajan osuus. Moniraitatekniikka ja varsinkin nykyinen digitaalinen äänitystekniikka on mahdollistanut kappaleiden äänittämisen soitin (tai lau-

luraita) kerrallaan. Tämä on myös omalta osaltaan muokannut sovitustapahtumaa. Kappale tavallaan kasvaa lopulliseen muotoonsa: raitoja lisätään ja poistetaan sekä editoidaan, jotta haluttuun lopputulokseen päästäisiin. Joskus voidaan kysyä, johdattaako tekniikka sovitusta tiettyyn suuntaan sen sijaan, että se olisi vain työkalu, joka mahdollistaa lopputuloksen saavuttamisen.

2.2 Sovitukselliset näkemykset

Kirjassaan *How We Hear Music* Beament (2001) käsittelee kuulemistä ja siihen liittyviä fysiologisia elementtejä, ja musiikkia kulttuurillisena keksintönä. Hän tiivistää esityksensä mm. lauseeseen:

Unlike any sensations we get, for which we can propose a good biological purpose, the only reason we can suggest for music is that we selected the sounds because we liked them and we liked the the sounds because they were the ones we selected (Beament 2001, 154).

Voidaan todeta, että sovittaja tekee sovitusprosessin aikana erilaisia valintoja haluamaansa lopputulokseen päästäkseen. Syyt eri keinojen valintaan vaihtelevat sovittajakohtaisesti. Ideaalissa tilanteessa sovittajalla on tietämystä ja näkemys halutusta lopputuloksesta, laaja tuntemus erilaisista sovituksellisista keinoista, soittimien mahdollisuuksista, äänialoista ja eri musiikkityylien traditioista. Klassisen musiikin sovittajan tulee olla tietoinen tietyistä musiikin sovittamisen säännöistä ja vastaavasti ilman nuottikirjoitusta tapahtuvan sovittamisen toteuttajien tulee olla tietoisia valintojensa vaikutuksista lopputulokseen. Jälleen ideaalissa tapauksessa kyseessä on laajasti oppinut ja kokenut sovittaja tai muusikko. Jossakin tapauksessa sovitukseen vaikuttaa soittotaidoiltaan ja musiikilliselta tietämykseltään hyvinkin rajoittunut soittaja. Tämä ei kuitenkaan välttämättä ole este taiteelliselta arvoltaan korkeatasoisen musiikillisen lopputuloksen saavuttamiselle (esim. kansanmusiikki, blues jne.). Sovittaja joutuu myös, tiedostaen tai tietämättään, miettimään valintojensa vaikutukseen musiikkiteoksen kuulijassa.

Mielestäni, esteettisesti ajatellen, ennen vanhaan pyrittiin useimmiten tekemään kaunista, ylevää ja juhlavaa musiikkia eri tilanteisiin. Toisaalta jo keskiajalla oli

olemassa jako niin sanotusti ylevään (lue kirkolliseen) musiikkiin ja tavallisten ihmisten käyttömusiikkiin (tanssi, häät jne.). Kauneushanteet olivat molemmissa tapauksissa erilaisia ja käyttötilanne saneli musiikin lajin. Nykyään tilanne on aika lailla samanlainen, mutta musiikkityylien ja niiden yhdistelmien kirjo on käytännössä rajaton.

2.3 Soundi

Sovitusta tehdessään sovittaja joutuu miettimään, millaiselle kokoonpanolle tuleva sovitus on tarkoitettu. Sekä länsimaisessa klassisessa musiikissa että niin sanotussa kevyessä musiikissa käytetään usein vakiintuneita esityskokoonpanoja, joille musiikkia sovitetaan kulloisenkin genren traditioiden mukaisesti. Esiintyjien lukumäärä saattaa vaihdella. Nykyaika on mahdollistanut myös erilaisten sähköisten elementtien tuomisen perinteisten instrumenttien sekaan. Taustanauhat (nykyään voidaan puhua jo taustäänitiedostoista) ja erilaiset äänenmuokkauslaitteet muodostavat alati muuttuvan kirjon mahdollisuuksia muokata ääntä studiossa ja live-esitystilanteessa.

Soundi on käsite, johon ei voi olla nykypäivänä törmäämättä. ”Soundi (engl.) sound =ääni, saundi, kevyen musiikin piirissä yksittäiselle soittimelle, kokoonpanolle tai tyyli-suunnalle tyypillinen sointikuva” (Suuri Musiikkitietosanakirja 1992, 63).

Ennen puhuttiin usein jonkin soittimen tai yhtyeen ”sointiväristä”, mutta mielestäni nykyään sanan ”soundi” voidaan ajatella kattavan ääneen liittyvän kokonaisvaltaisen kuullun äänen. Tällä tarkoitan sitä, että nykypäivän soittaja ja sovittaja saattaa miettiä myöskin soittimen ääneen liittyvää efektointia, joka joissakin tapauksissa voidaan liittää johonkin tiettyyn musiikkityyliin (esim. ns. rautalankakitarasoundi, jossa käytetään tiettyntyyppistä kaikuefektiä). Usein sovituksessa mennään vieläkin pidemmälle ja aletaan puhua soundeista jopa tuotemerkkien kautta. Esimerkkeinä käyköön vaikkapa hammond-urku, rhodes-piano tai marshall-särö. Maallikolle näin yksityiskohtaiset sovitushjeet eivät välttämättä sano mitään, mutta lopputulokseen näillä valinnoilla on suuri merkitys.

3 MUSIIKIN KOKEMINEN

3.1 Kuuntelijan viitekehysellinen tausta

Kirjassaan *Listening Popular Music* (2007) Theodore Gracyk pohtii, miten kuuntelijan oman elämänkokemuksen ja kasvatuksen luoma viitekehys vaikuttaa musiikkiteoksen aiheuttamaan kokemukseen. Se, miten musiikki vaikuttaa ihmiseen riippuu siitä, millainen tausta ja millaiset kulttuurilliset ihanteet kuuntelija on elämässään oppinut ja omaksunut. Eli:

Any given genre of music requires listeners to apply culturally acquired skills and capacities (Gracyk 2007, 2).

Second, popular music is like all other music..., each genre requires listeners to apply culturally appropriate skills and capacities (Gracyk 2007, 4).

Tästä voidaan tehdä johtopäätös, että kuuntelijan koulutus, kasvuympäristö ja kokemukset vaikuttavat siihen, miten henkilö arvottaa kuulemaansa musiikkia. Kuuntelija saattaa haluta samaistua johonkin musiikkigenren ihailijaryhmään, käyttää musiikkia kapinan ilmentämiseen (teini-iässä kapinointi vanhempia ja auktoriteetteja vastaan) tai vaikka erottuakseen joukosta. Voidaankin todeta, että mikään musiikki ei sinänsä ole hyvää tai huonoa. Kuuntelijan arvomaailma, kokemukset ja mieltymykset vaikuttavat siihen millaisen vaikutuksen jokin musiikkiesitys kuulijassa herättää. Ihminen voi myös opetella pitämään sellaisestakin musiikista, josta hän ei aiemmin ole välittänyt. Syitä tällaiseen uuden opetteluun voi olla monia. Esimerkkinä mainittakoon vaikkapa teini-ikäisen kapinahenki tai halu tehdä vaikutus tietyn tyyppisen musiikin kuuntelijana. Omakohtaisesti olen välillä pyrkinyt tietoisesti kuuntelemaan myös musiikkigenrejä, joista minulla ei ole ollut aiempia kokemuksia. Periaatteenani näissä tilanteissa on halu oppia ja usko siihen, että kaikenlaisesta musiikista voi löytää jotakin.

Jos ajatellaan, että musiikki sinänsä ei ole hyvää tai huonoa voidaan ajatella samoin myös musiikkiteosten sovituksista. Sovituksia on niin monenlaisia kuin on sovittajakin ja tässä pätevä mielestäni samat lainalaisuudet kuin säveltämisessäkin. Voi olla, että sovittaja on tehnyt tiettyjä sovituksellisia ratkaisuja tietoisesti, vahingossa tai koska hän ei muutakaan keksinyt. Usein sovittajat pyrkivät

tekemään ajan hermolla olevia muodikkaita sovituksia. Yhtä kaikki hän on luonut yhdessä säveltäjän ja muusikoiden kanssa taideteoksen, joka omalla tavallaan puhuttelee kuulijaa.

Nuorena miehenä vielä kotona asuessani äitini usein kritisoi soittoani ja kysyikin: ”Miksi sitä pitää soittaa niin rumasti? Miksi ei voi soittaa nätisti?” Tähän oli minun vain vastattava, että minusta ei tunnu ”nätiltä”. Olimme tilanteessa, jossa kauneusihanteemme menivät hankalasti ristiin. Äitini suosi selkeitä melodioita soitettuna kaunisäänisillä soittimilla ja minä taas löysin kauneutta säröisen sähkökitaran rujoista äänistä.

3.2 Vaikutukset sovitusapahtumaan

Työssään taitavan sovittajan tulee olla tietoinen valintojensa vaikutuksista. Seuraavassa esitän kaksi väittämää, joista asiansa tuntevan sovittajan mielestäni voi tunnistaa.

1. Osaava sovittaja voi tehdä tietoisia huonoja valintoja haluamaansa lopputulokseen päästäkseen.

ja

2. Hyvässä sovituksessa on aina jotain, jokin koukku, joka herättää kuulijan mielenkiinnon.

Toki esimerkiksi laulun tulkitsijan taito välittää tunteita on otettava huomioon, mutta onko silloin kyse siitä, että sovittaja on ottanut tämänkin seikan huomioon vai onko tulkinta sovittajasta riippumaton? Onko sovitus tehty tiettyä artistia silmällä pitäen vai onko kyseessä esittävän kokoonpanon, bändin, oma soundi?

Jos musiikin on tarkoitus herättää tuntemuksia osaava sovittaja kykenee tekemään äärimmäisiäkkin ratkaisuja sanoman perille viemiseksi. Riippumatta siitä, mihin valintoihin sovittaja päätyy, musiikkiesityksen arvon määrittelee viime kä-

dessä kukin kuuntelija omien mieltymystensä, arvomaailmansa ja kokemustensa perusteella. Taustalla on usein myös kuuntelijan halu kuulua johonkin sidosryhmään (heavymiehet, 1950-luvun diggarit, countryn kuuntelijat, jne.). Tämä ryhmään kuulumisen halu korostuu varsinkin teini-ikäisen musiikinkuluttajakunnan keskuudessa ja vaikuttaa musiikin kuuntelutottumuksiin. Kaupalliset arvot eivät välttämättä aina kulje käsi kädessä taiteellisten arvojen kanssa. Suuret levy-yhtiöt ovat suurelta osalta vaikuttamassa siihen, mitä ihmiset kuuntelevat keskittäen markkinakoneistonsa muutamiin ns. crossover -artisteihin, eli esiintyjiin, joiden yhtiöt toivovat saavuttavan mahdollisimman suuren kuuntelijaryhmän eri ikäluokkien ja sosiaalisten sidosryhmien piirissä.

3.3 Esteettiset arvot vaihtelevat

Although our listening habits are culturally influenced, my argument presupposes that both musicality and aesthetic interest are universally human capacities (Gracyk 2007, 5).

Voidaan todeta, että vaikka ympäröivä kulttuuri vaikuttaa kuuntelutottumuksiimme, ovat sekä musikaalisuus että kiinnostus estetiikkaan ihmisen yleisiä ominaisuuksia. Nyky-yhteiskunnan moniarvoisessa ja monikulttuurisessa yhteiskunnassa. Musiikin saralla sovittaja on yksi osatekijä, joka omalla panoksellaan vaikuttaa meitä ympäröivään kokemusmaailmaan. Raja hyvän ja huonon välillä on häilyvä, ja musiikkiesityksen vaikutus kuulijaan riippuu osaltaan myös kuuntelijan ominaisuuksista.

4 MITÄ ON ROOTS?

4.1 Määrittelyä

Kuvatessaan musiikkiansa useat lauluntekijät kertovat tekevänsä ”rootspohjais- ta musiikkia”, ”rootsvaikutteista musiikkia” tai ehkäpä ”juurimusiikkia”. Nämä kä- sitteet pyörivät mielessämme myös tämän levytysprojektin aikana. Tämä johti siihen, että minun täytyi ihan tosissaan ryhtyä pohtimaan mitä musiikillinen ”roots” oikeastaan tarkoittaa. Musiikillisena määreenä roots on melko nuori ja kirjallisten lähteiden löytäminen aiheesta oli todella työlästä. Oletuksena oli, että eri ihmisille se tarkoittaa eri asioita, joten päädyin Muusikoiden.net - keskustelupalstalle, roots -forumille tiedustelemaan, mitä kyseinen käsite heille merkitsee. Tämä oli mielestäni todella onnistunut ratkaisu ja osoitti minulle, kuinka erilaisia ajatuksia tämä määrite ihmisissä herättää.

Kysymyksenasettelussani Muusikoiden.net roots-palstalla pyysin halukkaita määrittelemään käsitteitä ”roots-musiikki” ja kertomaan, mikä antaa äänitteelle ”roots”-leiman. Kyseisessä threadissa on tällä hetkellä 17 kommenttia joista kaksi on omia kannustuskommenttejani vastanneille. Kaksi vastausta menee ohi kysymyksen ja huumorin puolelle. Koko keskustelu löytyy tämän raportin liitteis- tä. (Liite 1)

Lajittelin saamani vastaukset sisältöjensä puolesta karkeasti ryhmiin, jotka edustivat esille tulleita näkökulmia ja yhdessä kirjallisten lähteiden kanssa nämä mielipiteet loivat minulle pohjan luvun 4.2 yhteenvetoa varten.

Valtaosa vastanneista mainitsi ”roots”-käsitteen liittyvän ensisijaisesti amerikka- laiseen tai afroamerikkalaiseen musiikkiperintöön. Seuraavassa lainauksia vas- tauksista, jotka sivuavat tätä näkökantaa:

Vaikuttaisi siltä, että roots-musaan lasketaan ennen kaikkea juuri Poh- jois-Amerikan kautta kiertänyt afrikkalais- ja eurooppalaisperuinen mu- siikki, eli ne musiikkityylit jotka voidaan laskea blues- tai country- joh- dannaisiksi. Muihin perinnetyyleihin pohjaavat musiikkityylit menevät sit- ten maailmanmusiikki- tai etno-osastolle. (jPekka 06.09.2011 09:39:57)

Ajattelen että 'roots' on nimenomaan afroamerikkalaiseen musiikkiperimään perustuvaa maanläheistä tuotantoa. [(YarZoo 08.09.2011 00:56:14 (muokattu 08.09.2011 02:50:59))]

Roots on lähinnä musiikin 'ortodoksisuuden' aste. Amerikkalaisessa kontekstissa sillä viitataan musiikkiin, jonka maahanmuuttajat toivat mukanaan ja jota he soittivat ennen kuin se alkoi kehittyä eteenpäin ja se koittua muihin tyyleihin. (Rodger 18.09.2011 23:58:52)

Nimimerkki RJU näkee rootsin osana suurempaa kokonaisuutta ja kokee, että se on käsitteenä "häilyvä ja sen merkitys riippuu sen käyttöyhteydestä". RJU myös vertailee käsitteitä "roots" ja "americana" mielenkiintoisesti:

Americanaan nähden roots on käsitteenä enemmän mustaan perinteesseen painottunut, mutta nämä kaksi käsitettä eivät mielestäni sulje toisistaan pois vaan käsittävät sisällöllisesti paljolti samaa aluetta, mutta americana käsittää pääasiassa yhdysvaltalaista musiikkikulttuuria, kun roots -käsitteen voi hahmottaa laajempaan - viittaus afrikkaan on hyvä. (RJU 08.09.2011 16:24:00)

Lisäksi:

Toisaalta Pohjois-Amerikassa 1900-luvun alkupuolella syntynyt kevyt musiikki on sulaumaa silloisten levy-yhtiöiden tallentamasta eri puolilta maapalloa tulleiden siirtolaisten musiikista (ns. etniset levysarjat, joihin mustien race-records sarjat voi lukea). Tuo musiikki markkinoitiin ja myytiin niille etnisille ryhmille, joista artistit olivat lähtöisin. Yhtenäiskulttuuria ei vielä ollut Yhdysvalloissa. Tässä katsannossa afrikkalainen vaikutus oli jo muuttunut 1900-luvun alussa orjien ja heidän jälkeläistensä afrikkalaisen perinteen sulaudutta mustassa yhteisössä sekä sekoituttuaan varsinkin eurooppalaisperäiseen musiikkiperinteeseen. Tuloksena oli blues ja jazz sekä gospel. Afrikan oma perinne on sitten vaikuttanut pitkin matkaa runsaasti myös Pohjois-Amerikkasta peräisin olevaan populaarimusiikkiin. Mielestäni ne ovat kaikki roots-musiikkia, jonka siis näen americanaa laajempaan käsitteenä. (RJU 08.09.2011 16:24:00)

Kansanmusiikkiin viitattiin:

Oma käsitys voisi vastata sitä, mistä puhutaan roots revivalina, eli että musiikki sisältää piirteitä kansanmusiikkiesikuvista. Toki rootsilla ensisijaisesti viitataan niihin amerikkalaisen kansanmusiikin viittauksia sisältäviin tyyliin, mutta itse voisin laskea rootsiksi muunkin kansanmusiikkia nykymuotoon pukevan ja sitä uudistavan musiikin. (artal 05.09.2011 19:02:09)

Mielestäni sen ei tarvitse olla tyyllisesti amerikkalaista, mutta kun

muistetaan että amerikkalainen roots on kotoisin afrikasta jossa sijaitsee mahdollisesti maailman vanhin kulttuuri, niin sen ruutsimpaa ei varmaan-kaan voi paljoa olla. Minusta musiikki on rootsia silloin kun siinä on primitiivinen elementti läsnä. (hallu 06.09.2011 22:27:37)

Alkuperän kunnioittamisen merkitys tuli myös esille:

Kun tunne on mukana laimentamattomana on musiikki rootsia. Kun itketään, nauretaan eikä selitellä, syntyy rootsia. (hallu 06.09.2011 22:27:37)

Oisko "juurevan" kantasana "juuri" jonkinlainen lähtökohta. Jonkinsortinen metafora vissiin on tuo "juureva", sille että musiikki tuntee ja tunnustaa oman "kasvualustansa". Perimäänsä kunnioittavaan ja perinteitään kunnioittaen itseään kehittävään musiikkiin passaa mielestäni tuo "juureva" määrite. [(Zeeboo 06.09.2011 17:02:53 (muokattu 06.09.2011 19:03:17))]

Instrumentointia pohdittiin:

Puristille syna ei kelpaa, tosipuristille pelkkä sähkön läsnäolo aiheuttaa henkisiä hiertymiä", "Omasta mielestäni evoluutio ei pilaa musiikin juurevuutta. [Zeeboo 06.09.2011 17:02:53 (muokattu 06.09.2011 19:03:17)]

Aikoinaan "rootshemmot" veti paljon juttuja foneettisesti ihan olosuhteiden pakosta, gumbajaa. Kaikki saatavilla olevat soittopelit varmasti hyödynnettiin. Jos em. syntikka olisi ollut tarjolla, olisi joku takuulla sitä soittanut. [(YarZoo 08.09.2011 00:56:14 (muokattu 08.09.2011 02:50:59))]

Viimekädessä sovitus ratkaisee, mitä soittimia käytetään. (RJU 08.09.2011 16:24:00)

Yleistasolla "Mitä on roots?" -lauseen määrittelyssä mielestäni nimimerkit Rodger ja artal onnistuvat kiteyttämään jotakin keskustelussa esille tullutta:

Amerikkalaisessa kontekstissa sillä viitataan musiikkiin, jonka maahan muuttajat toivat mukanaan ja jota he soittivat ennen kuin se alkoi kehittyä eteenpäin ja sekoittua muihin tyyleihin.", "Eri tyyllisuunnissa aikakausi, jonka ilmaisuun pyritään, vaihtelee, joten mitään ajallista yhteyttä ei ole. Eri tyyllisuuntien roots-versioille yhteistä on vain se yhteys, että pyritään "autenttiseen" ilmaisuun, joka tietysti on vain approksimaatio, koska nyt eletään tätä päivää ja ihmisillä on tämän päivän kokemukset, jotka he jastuvat kaikkeen mitään tehdään - jokaiseen nuottiin, jonka "roots"-muusikko soittaa seuraavan tunnin aikana. (Rodger 18.09.2011 23:58:52)

Toki rootsilla ensisijaisesti viitataan niihin amerikkalaisen kansanmusiikin viittauksia sisältäviin tyyllilajeihin, mutta itse voisin laskea rootsiksi muunkin kansanmusiikkia nykymuotoon pukevan ja sitä uudistavan musiikin. (artal 05.09.2011 19:02:09)

Muusikoiden.net www-sivusto, keskusteluforumin ”roots” forum, ”Mitä on roots?”
< <http://muusikoiden.net/keskustelu/posts.php?c=10&t=203600&co=330> >
.22.10.2012

Valmiita kirjattuja määritelmiä kirjastosta ja internetistä etsiessäni olivat tuloksetni varsin vaatimattomia. Roots on musiikkikäsitteenä nuori, ja se näyttää saateenvarjon lailla kattavan alleen useita eri genrejä ja tyyliä.

Kirjassaan *Popular Music The Key Concepts*, Roy Shuker (2002, 263 – 264) antaa käsitteelle kolme eri merkitystä: Termiä käytetään 1. vaihtelevasti viittamaan artistin sosiologista ja maantieteellistä alkuperää ja niiden vaikutusta heidän musiikkiinsa. 2. kuvaamaan yleisöä ja ympäristöä, josta artistin ura on saanut alkusysäyksensä ja 3. yleisemmin, eräitä artisteja pidetään musiikkityyliensä alkuperäisinä luojina. Termiä käytetään useimmin esimerkiksi folkista, bluesista ja maailmanmusiikista puhuttaessa. Mukana on myös tietty autenttisuuden vaatimus ja rootsmusiikin tulisi muistuttaa alkuperäistä lähdeään. Internetlähteistä Oxford Dictionaries.com määrittelee ”roots music” käsitteen liittyvän tietystä kulttuurista kumpuavaan ja siihen identioituvaan, lähinnä Länsi-Intialaiseen, musiikkiin. (Oxford Dictionaries www-sivusto, Oxford Dictionaries.com, <<http://oxforddictionaries.com/>> 6.11.2012.)

4.2 Yhteenveto – mitä se roots sitten on?

Roots käsitteen käyttö mediassa on kirjavaa ja on tuskin mahdollista, tai tarpeellistakaan, tehdä kaikenkattavaa roots määritelmää. Toisille kuulijoille se on se tunne, että nyt ollaan elämän perusasioiden äärellä, toisille se merkitsee historiallissosiologista näkökulmaa kuunneltavaan musiikkiin. Ehkäpä roots on käsitteenä jotain, joka kuvastaa tällaisen musiikin perusolemusta ja menneen ajan ja arvojen kunnioittamista tarkoittaen myös uuden musiikin tekemistä vanhaa kunnioittaen. Shukerin kaikki kolme määritelmää myöskin mielestäni kertovat jotain tästä elämästä suuremmasta, sisäisestä tunteesta, jota on vaikea tarkkaan määrittää ja paketoita.

5 LUKE WHITTEN COMES AND GOES

5.1 Raportti Luke Whittenin Comes and Goes albumin äänitysprosessista ja miksauksesta

Olen soitellut yhdessä Timo Raution kanssa suhteellisen aktiivisesti jo 1980-luvun lopusta lähtien. Yhteisiä levytyksiä on takana useita, ja musiikki jaksaa edelleen innostaa ja kiehtoa mielikuvitusta. Idea siihen, että minä äänittäisin ja miksaaisin Timo Raution pseudonyymillä ”Luke Whittenin” tulevan cd:n syntyi luontevasti. Olimme jo Luken edelliselle albumille äänittäneet yhden hassun bonusyllätyskappaleen ja totesimme, että yhteistyö toimi jouhevasti.

Timolla oli ajatus levystä, jolla olisi kappaleiden väleissä pieniä katkelmia ja tunnelmia, jotka nivoisivat levyn kappaleet yhdeksi kokonaisuudeksi. Lisäksi mukaan tulisi bändibiisejä sekä mahdollisuuksien mukaan erilaisia kokeiluja, niin soundillisesti kuin käytettyjen työtapojen suhteen. Keskusteltuamme asiasta päätimme aloittaa levyn tekemisen eri pohjalta kuin koskaan aikaisemmin. Tavoitteena oli projektin edetessä havainnoida kunkin kappaleen sovitukselliseen lopputulokseen vaikuttaneita ratkaisuja ja niiden taustoja, joten samalla voisin hyödyntää projektia Oulun seudun ammattikorkeakoulun päättötyössäni.

Äänittäminen autotalliin sijoitetussa kotistudiossa (Kuva 1.) antaa lähes rajattomat mahdollisuudet erilaisiin kokeiluihin, eikä tekeminen ole sidottu studiobudjettiin tai studiovarauksiin. Kotistudioäänittäminen mahdollisti monenlaiset soivukselliset ja soitannolliset ratkaisut, jotka olisivat jääneet kaupallisessa studiossa kokeilematta. Mielestäni tämä kyseinen levy oli oivallista materiaalia sukkeltaessa musiikin ja sovittamisen syvimpiin syövereihin musiikin ehdoilla.

KUVA 1. Kirjoittaja kotistudiossaan (kuva: Joel Mikkonen)

Äänitykset aloitettiin 26.4.2009 ja niitä tehtiin aluksi harvakseltaan alkaen varsinaisten kappaleiden väliin tulevista katkelmista. Timo esitti minulle idean, jota lähdimme työstämään ja sovittamaan. Yksi kantava ajatus oli mahdollisuuksien mukaan käyttää paljon itse rakentamiani sikarilaatikkokitaroita, dulcimeria, didley-bow soittimia ja mielikuvitusta.

Äänitys ja sovitus kulkivat rinta rinnan sävellys kerrallaan. Itse sovitustapahtuma kulki omalla painollaan, eikä sen yhteydessä tukeuduttu teorioihin eikä tutkimukseen, vaan tehtiin musiikkia inspiraation ja tunteen pohjalta. Kappaleiden analyysit on tehty jälkikäteen ja joissakin tapauksissa jopa löysin syitä, jotka johtivat kyseiseen sovitusratkaisuun. Usein taiteellisen lopputuloksen analysointi on sangen vaikeaa, jopa mahdotonta. ”Taide on katsojan silmässä.” – tässä tapauksessa ”korvassa”.

5.2

Äänityslaitteisto

Äänitin koko levyn rumpusettiä lukuun ottamatta PC-kannettavalla ja Sonar7 studio edition äänitysohjelmalla. Äänikorttina käytin M-audion Fast Track Pro ulkoista audiointerfacea. Mikserinä käytin pientä Mackie 802-VLZ3 -mikseriä. Mikrofoneja oli useita: SM57, SM58, Gatt MOH-7 pienikalvoinen kondensaattorimikrofonipari, kaksi Behringer B2 pro laajakalvomikrofonia, modattu T.Bone RM700 nauhamikrofoni sekä modattu Oktava MK-319 laajakalvomikrofoni. Mahdollisesti jossakin välissä äänitin myös AKG C 1000 mikrofoniparilla. Rumpalimme Juha Seilonen äänitti rummut treenikämpällä hyväksi havaitulla tavalla omilla Audio-Technica -mikrofoneillaan. Oma vaatimukseni oli muuttaa virvelimikiksi Shure SM57. Treeneissä äänitettiin Zoomilla klikin kanssa pohjaraita, johon Juha soitti myöhemmin omassa rauhassa uudet rummut päälle. Nämä uudet raidat siirrettiin sitten äänitysohjelmaan kyseessä olevan kappaleen projektiin. Näin Juha sai keskittyä rumpuihin kaikessa rauhassa, ja me muut emme ahdistuneet treenikämpän hämärässä.

5.3 Comes And Goes -analyysi

Seuraavaksi käyn läpi levyn (Kuva 2.) kappaleet julkaisujärjestyksessä. Analyysit olen tehnyt jälkikäteen valmiita miksauksia kuunnellessani. Kaikki kappaleet ovat Timo Raution (Luke Whitten) tekemiä, paitsi *This Road We're On* (Lee Bargain, Luke Whitten) ja *Religions* (DocJerry, Luke Whitten).

KUVA 2. Kansi: Marko Ritola, Kuva: Mad Mulligan

1. *Need Somebody*

Tämä on yksi levyn kokeellisia kappaleita. Kappale alkaa rauhallisesti ja akustisesti. Loppuspektaakkeli kuorutettiin thereminillä ja editoiduilla laulukuoro-osuuksilla. Oikealta puolelta kuuluva tremolo on itse rakennettu sähködiddlebow, jossa on sähköbasson kieli ja joka on ajettu fuzzin ja tremolon läpi. Loppuloksena on aika merkillinen sekamelska. Tällä kappaleella kuulijalle tavallaan

esitellään levyn perusajatus kokoelmasta perinteistä country- tai folkmuotantoa yhdistettynä rosoiseen kokeilevaan äänimaailmaan.

Timo Rautio – akustiset kitarat,
laulu, syntikka

Juha Seilonen – rummut

Juha Liimatta – basso

Matti Mikkonen – sähkökitara,
diddley-bow (Kuva 3), there-
min

KUVA 3. *Diddley bow* (kuva
M.M.)

2. *This Feels an Awful Lot Like Love*

Tämä on levyn perinteisiä musiikkiesityksiä ja tässä käytetään perinteistä bänditaustaa erilaisilla lisukkeilla. Tästä tekee erityisen mielenkiintoisen Yhdysvalloista vieraileva laulusolisti Kerri Powers. Lähetin kappaleen pohjat Kerrille, ja Kerri kävi studiossa äänittämässä oman osuutensa. Pieneksi ongelmaksi miksatessa osoittautui Kerrin lauluraidan särö, jota luulin virheeksi. Asiaa Grammy-palkitulta äänittäjältä Crit Harmonilta arasti tiedustellessani minulle kerrottiin, että raita on kunnossa. Itse en olisi moista kelpuuttanut, mutta ehkäpä en vain löytänyt soundin syvintä olemusta. Ongelmia tuotti näin ollen laulusoundien yhteensovittaminen. Lukuisten kokeilujen jälkeen yhteissoundi sitten löytyikin.

Kerri Powers - laulu

Timo Rautio – akustiset kitarat, syntikka ja laulu

Juha Seilonen – rummut

Juha Liimatta – basso

Matti Mikkonen – sähkökitara, mandoliini, lapsteel

3. *Sun Comes Up*

Tämä on levyn ensimmäinen instrumentaalivälipala. Musiikki nousee rämpyttään hiljaisuudesta, huuliharppu soittaa lyhyen teeman, seuraa mandoliiniteema, huuliharppu ja musiikki rauhoittuu ja hiljenee. Vähemmän käytetty fade in kappaleen alussa istuu mielestäni hienosti kappaleen aiheeseen ja tunnelmaan.

Timo Rautio – kitarat

Matti Mikkonen – huuliharppu, mandoliini

4. *The Man Who Won't Change His Life*

Tämä bändibiisi alkaa pianointrolla eikä tässä ole käytetty kummempia komervenkkejä. Kitarasoolossa osa teemasta soitetaan itse tehdyllä sähköisellä stick dulcimerilla (Kuva 4.). Lopun rankimmat särösoundit on myös tikkudulcimerilla soitettu. Kyseisessä teemassa olen pyrkinyt säkkipillimäiseen mahtipontisuuteen.

Timo Rautio – akustinen
kitara, laulu

Mari Rautio – piano

Juha Liimatta – basso

Juha Seilonen – rummut

Matti Mikkonen – sähköki-
tara, stick dulcimer

KUVA 4. Sähkö stick dulcimer (kuva: M.M.)

5. *Can't You See My Crying*

On myös kokeellinen välipala. Tämä taisi olla myös ensimmäinen äänitys tälle levyille. Tätä oli todella hauska äänittää ja soittaa ja tämä antoi mielenkiintoisen suunnan levyn myöhempiin äänityksiin.

Timo Rautio – akustinen kitara,
laulu

Matti Mikkonen – sikarilaatikko-
kitara (Kuva 5.), banjo

(KUVA 5. *Cigar box guitar*
kuva: M.M.)

6. *Me And My Broken Heart*

Halusin saada tähän rytmiä ilman rumpuja ja päädyin soittamaan banjolla pienen ostinato-kuvion, joka antaa kappaleelle tavallaan unenomaisen tunnelman. Sikarilaatikkokitara on myös toimiva lisä. Se kuulostaa kitaralta, mutta ei ole selvästi tunnistettava. Kappale on rauhallinen ja melko pitkä. Silti kappaleen jännite säilyy hyvin loppuun saakka johtuen huolella mietityistä muutoksista sovituksessa. Hiljainen mellotron, hiljaiset kilinät ja lopussa theremin toimivat hienosti. Kantava voima tässä kappaleessa on kuitenkin Marin hieno pianonsoitto. Tähän kokonaisuuteen olen todella tyytyväinen.

Timo Rautio – laulu

Mari Rautio – piano

Juha Liimatta – basso

Matti Mikkonen – banjo, kilinät, theremin, syntikka, sikarilaatikkokitara

7. Oh Father I have Sinned

Tämä on myös kokeellinen välipala. Kappale alkaa takaperin käännetyllä pianosoundilla. Laulu on etäännytetty säröllä. Välillä tulee kaikukokeiluja ja takaperoinen piano. Kokonaisuus on hieman epätodellisen, samalla myös hieman painostavankin kuuloinen.

Timo Rautio – akustinen kitara, laulu

Matti Mikkonen - piano

8. Old Muddy River

Jälleen tunnelmia luonnosta: instrumentaalivälipala, pääosissa lapsteel, mandoliinit ja sikarilaatikkokitara. Rungas kaiutus pyrkii kuvaamaan rauhallista tunnelmaa ja äänen kaikumista rauhallisesti virtaavan veden yllä.

Timo Rautio – akustinen kitara, syntikka

Matti Mikkonen – lapsteel, mandoliini ja sikarilaatikkokitara

9. This Road We're On

Alkaa akustisella näppäilyllä ja laululla, mutta kasvaa hiljalleen bändibiisiksi. Tässä kappaleessa piti osa rummuista äänittää uudelleen halutun vaikutuksen saamiseksi. Lattia tom-tom jytisee kivasti ja antaa ryhtiä kappaleeseen.

Timo Rautio – akustinen kitara, laulu

Mari Rautio - taustalaulu

Juha Liimatta – basso

Juha Seilonen – rummut, perkussiot

Matti Mikkonen – mandoliinibanjo, sähkökitara

10. Homebuddy

Tässä on myös rauhallinen alku. Käytimme syntikkamattoa lukuun ottamatta vain akustisia soittimia

Timo Rautio – akustinen kitara, laulu, syntikka

Juha Liimatta – kontrabasso

Matti Mikkonen – stick dulcimer (Kuva 6.), mandoliini

KUVA 6. Akustinen stick dulcimer (Kuva: M.M)

11. Longing

Kokeellista. Huomaa paikkaa vaihtava huiluääni kitaralla. Loppupuolella taustalta nousee bändiryske ja äänimaisema muuttuu liukumalla alun rauhallisesta, akustisesta kappaleesta kaaottiseksi sähköiseksi kappaleeksi. Rumpalille ei kerrottu etukäteen kappaleesta mitään. Kerroimme Juhalle, mikä on kappaleen tempo ja että halutaan noin viisi minuuttia ryskettä. Näin tapahtui. Ryskeen päälle soitettiin kitarat ja basso. Koko bändisysteemi editoitiin sitten nousemaan esille ja pintaan sopivassa kohdassa. Kitararaidan kohinatkin kappaleen loputtua ovat tarkoituksellisia.

Timo Rautio – akustinen kitara

Matti Mikkonen – sähkökitara

Juha Liimatta – basso

Juha Seilonen - rummut

12. The World On My Shoulder

Perusbändikamaa. Kitarakuvio oli hankala saada balanssiin. Samoin akustinen komppikitara ei tahtonut rullata, basso sitäkin hienommin.

Timo Rautio – akustinen kitara

Matti Mikkonen – sähkökitara, lapsteel

Juha Liimatta – basso

Juha Seilonen - rummut

13. Kolima

Välisoitto. Alun ja lopun melodiat on soitettu itse tehdyllä kaksikielisellä sähkö-diddley-bowlla jonka molemmat kielet on viritetty samaan korkeuteen. Harmooni on ilmainen vst-plugari.

Timo Rautio – akustinen kitara, harmoni

Matti Mikkonen – mandoliini, diddley-bow

14. We Are Together Again

Varsinaisen levy päätöskappale. Sisältää oman debyyttini viisikielisen banjon soittajana. Tässä kappaleessa halusin rikkoa perinteisen rummut keskellä stereokuvan. Rummut ovat nyt enemmän vasemmalla. Harmonikkasoundi on lähes yksinomaan ambienttimikillä kaiutettu. Tähän kappaleeseen ei haluttu akustista kitaraa ollenkaan. Tulos kuulostaa jotenkin siltä, että kuuliija kokee olevansa samassa tilassa ja lähellä soittajia.

Timo Rautio – laulu

Mari Rautio – taustalaulu

Juha Liimatta – basso

Juha Seilonen – rummut, tamburiini

Matti Mikkonen – banjo, taustalaulu

Kaisa Ristiluoma – harmonikka, taustalaulu

Bonuskappale:

15. Religions

Tätä kappaleesta on jo olemassa äänittämäni ja Chris Eckmanin miksaama versio, joka on julkaistu Gary Heffern & Beautiful People yhtyeen debyytti cd:llä. Monestakin syystä Timo halusi kappaleen bonukseksi tällekin levyille. Kuitenkin, halusimme tehdä kappaleesta erilaisen, jonka vuoksi äänitimme päälauluraidan

ja harmoonin uudelleen. Lisäksi tässä miksausessa käytimme eri sähkökitararaitaa kuin toiselle levyille tulleessa versiossa. Miksaus on täydellisen erilainen Chris Eckmanin versioon verrattaessa.

Timo Rautio – akustinen kitara, laulu

Maija Vilkkumaa - laulu

Mari Rautio – piano, taustalaulu

Inkeri Kulpakko – viulu, taustalaulu

Juha Liimatta – basso

Juha Seilonen – rummut

Matti Mikkonen – sähkökitara, harmooni, taustalaulu

Luke Whitten Comes And Goes on julkaistu Stupido Twins levy-yhtiön kautta (TWINCD 120, ISRC FI TTS 11 00037-00050). Levyn masteroi Janne Huotari.

Video kappaleesta *Religions* löytyy tätä kirjoittaessa internetistä Youtube – sivustolta osoitteesta <http://www.youtube.com/watch?v=klA7dGanbC0>>.

22.10.2012

6 POHDINTA

Tämän tutkielman puitteissa lähtökohtina olleet sovittaminen, soundi, roots ja tunne yhdistyivät käytännössä helposti Timo Raution Luke Whitten pseudonyymillä Comes and Goes albumin äänitysten yhteydessä. Sovitustyö tapahtui pääosin studiossa ja tavoitteena oli lämminhenkinen, perinteitä kunnioittava ja uutta kokeileva kokonaisuus. Sanoituskielenä englanti vei luonnostaan sovituksia amerikkalaisen musiikkiperinteen suuntaan, mutta pyrimme samalla tarkoituksellisesti rikkomaan (genren) totuttuja kaavoja ja sovitusratkaisuja muun muassa soitinnuksen ja kokeellisten työtapojen avulla.

Soitinnuksessa pääpaino oli akustisilla instrumenteilla, ja mukaan otettiin myös afroamerikkalaisesta musiikkiperinteestä tuttuja itse tehtyjä primitiivisiä soittimia, kuten diddley-bow, stick-dulcimer ja sikarilaatikkokitara. Niin ikään amerikkalaista perintöä heijastavat akustiset ja sähköiset lapsteel kitaraosuudet sekä banjo. Näillä valinnoilla sovituksia pyrittiin tuomaan lähelle tuota mainittua roots tunnelmaa. Soitinnusta mietittäessä ajattelimme, että kautta aikojen soittajat ovat käyttäneet kaikkia käytettävissä olevia instrumentteja, joten oli luontevaa lisätä sovitukseen syntetisaattoria ja jopa thereminiä tarvittaessa.

Työtapojen kohdalla menimmekin sitten kauaksi perinteisestä. Tietokoneella äänittäminen ja päällekkäisäänitysten käyttö mahdollistivat monet asiat, jotka vielä 15 vuotta sitten olisivat olleet mahdottomia. Ääntä muokattiin monin tavoin. Efektöinnin lisäksi äänimateriaalia leikattiin, loopattiin, käännettiin takaperin ja siirreltiin. Rumpali soitti komppinsa eri tilassa tietämättä musiikista muuta kuin temmon. Äänitiedostoja lähetettiin internetin kautta ja näin saatiin levyille jopa vieraileva artisti amerikasta.

Voidaan todeta, että levy tuli valmiiksi ja näin ollen projektin perustehtävä tuli täytetyksi. Olemme Timon kanssa molemmat lopputulokseen tyytyväisiä ja käytetty aika oli lopputuloksen arvoista. Luvun 4 kappaleanalyysit kertovat enemmän vasta yhdessä kuuntelukokemuksen kanssa, mutta itsestänikin on mielen-

kiintoista lukea näin jälkikäteen sovitukseen vaikuttaneista valinnoista. Joskus muusikkotuttujeni kanssa keskustellessani on esille noussut sattuman ja virheen merkitys musiikin arvon nostajana. Ilman virheitä ei synny uutta. Tälläkin levyllä on monia virheitä, joita ei virheiksi mielletä, koska äänitysvaiheessa ne on todettu hyvän kuuloisiksi ja jätetty lopputulokseen. Äänitysprojektin alussa päätimme lähteä kokeellisemmalle linjalle sovitusten suhteen, ja olen iloinen, että me sen teimme. Rahallinen riski oli kuitenkin minimaalinen, koska omalle työlle ei tunnetusti lasketa hintaa. Vuokrastudiossa levystä olisi varmasti tullut toisenlainen tai se olisi jopa jäänyt tekemättä.

Teoriaosuudessa painotin kokonaisuutta musiikin välittämän tunteen, en niinkään musiikin fysiologisen kokemisen, suuntaan. Muutamia tutkimuksia olen löytänyt musiikin fysiologisista vaikutuksista, mutta tämän projektin kohdalla katsoin tarpeellisemmaksi keskittyä ennemminkin kuuntelukokemuksen tunnepuoleen.

Olisi ollut mielenkiintoista tutkia pitemmälle sovittamisen ja nykymusiikin soundimaailman keskinäisiä suhteita. Myöskin äänitystapahtuman vaikutukset sovituksen muotoutumiseen olisi mielenkiintoinen tutkimusaihe. Kolmantena tutkimusaiheena projektini toi ajatuksen musiikin sosiaalisista vaikutuksista. Esimerkiksi mikä on tuttavapiirin merkitys musiikkimaun muotoutumisessa ja minkälaisista musiikkia kuunnellaan yksin ja mitä seurassa?

Kaiken kaikkiaan tämä projekti osoittautui toisaalta työläämmäksi kuin alussa olin ajatellut, mutta toisaalta myös antoisammaksi. Tehtyjen sovitusratkaisujen analysointi antoi uuden näkökulman omiin tekemisiin ja oli myöskin erittäin opettavainen kurkistus omien inspiraatioiden lähteille.

LÄHTEET

Beament, James 2001. How We Hear Music, The Relationship Between Music and the Hearing Mechanism, 2003 reprinted in paperback. Suffolk: The Boydell Press, Woolbridge.

Elvis ry:n www –sivusto. <<http://www.elvisry.fi/>> .4.11.2012.

Gracyk, Theodore 2007. Listening to Popular Music Or, How I Learned to Stop Worrying and Love Led Zeppelin. Ann Arbor: The University of Michigan Press.

Suuri Musiikkitietosanakirja 1992. Keuruu: Weilin + Göös ja Otava.

Muusikoiden.net internetfoorumi. <<http://muusikoiden.net>> .22.10.2012.

Shuker, Roy. 2002. Popular Music The Key Concepts, London: Routledge.

Oxford Dictionaries www-sivusto. <<http://oxforddictionaries.com/>> .6.11.2012.

Hei vaan kaikki!

Ammattikorkeakoulun päättötyössäni joudun pohtimaan mm. käsitettä "roots-musiikki". Tästä on monia näkemyksiä ja toivoisinkin, että te, hyvät palstalaiset, kantaisitte kortenne kekkoon tämän käsitteen määrittelyssä.

Usein esim. levyarvostelijat ja toimittajat antavat levyuutuudelle "roots"-leiman ja kun levyä kuuntelee, niin jotain "rootsia" siinä voi kuulla, mutta mikä tekee rootslevystä rootslevyn?

Tämä voi vaatia vähän vaivaa, mutta olisi todella mielenkiintoista kuulla juuri sinun mielipiteesi asiasta. Jos tiedät aiheeseen liittyviä asiallisia lähde-tekstejä, niin kirjavinkkejä otetaan myös vastaan.

Terv. Matti Mikkonen, Oulunsalo

"The bigger the better, in everything." - Freddie Mercury

05.09.2011 19:02:09

rustman: Hei vaan kaikki!

Ammattikorkeakoulun päättötyössäni joudun pohtimaan mm. käsitettä "roots-musiikki". Tästä on monia näkemyksiä ja toivoisinkin, että te, hyvät palstalaiset, kantaisitte kortenne kekkoon tämän käsitteen määrittelyssä.

Usein esim. levyarvostelijat ja toimittajat antavat levyuutuudelle "roots"-leiman ja kun levyä kuuntelee, niin jotain "rootsia" siinä voi kuulla, mutta mikä tekee rootslevystä rootslevyn?

Tämä voi vaatia vähän vaivaa, mutta olisi todella mielenkiintoista kuulla juuri sinun mielipiteesi asiasta. Jos tiedät aiheeseen liittyviä asiallisia lähde-tekstejä, niin kirjavinkkejä otetaan myös vastaan.

Terv. Matti Mikkonen, Oulunsalo

Eipä ole ihan helppoa määritellä...

Oma käsitys voisi vastata sitä, mistä puhutaan roots revivalina, eli että musiikki sisältää piirteitä kansanmusiikkiesikuvista. Toki rootsilla ensisijaisesti viitataan niihin amerikkalaisen kansanmusiikin viittauksia sisältäviin tyylilajeihin, mutta itse voisin laskea rootsiksi muunkin kansanmusiikkia nykymuotoon pukevan ja sitä uudistavan musiikin.

Lyhyenä määritelmänä: (Eryteisesti amerikkalaista) kansanmusiikkia uudistava ja nykymuotoon sovittava musiikin tyylilaji.

05.09.2011 19:48:50

rustman:... mikä tekee rootslevystä rootslevyn?

Soveltaen suomennettuna mikä tahansa juureva musiikki.

White men can't Monk

Rämppy

06.09.2011 09:26:45 (muokattu 06.09.2011 09:33:00)

Zeeboo: Soveltaen suomennettuna mikä tahansa juureva musiikki.

Pitääkö sen olla afroamerikkalaista musiikkia ollakseen juurevaa eli rootsia vai käykö suomalaisempikin juurevuus, kuten kansanlaulut tai jenkka?

Tai pikemminkin: pitääkö musiikissa olla afroamerikkalainen elementti, jotta se on rootsia? Vaikka se pohjautusi myös muihin kansanperinnesävelmuotteihin?

Tämä on vilpittömän kysymys, ei sarkasmia.

En sitten malttanut olla sanomatta.

jPekka

06.09.2011 09:39:57

Rämppy: Pitääkö sen olla afroamerikkalaista musiikkia ollakseen juurevaa eli rootsia vai käykö suomalaisempikin juurevuus, kuten kansanlaulut tai jenkka?

Hyvä kysymys.

Vaikuttaisi siltä, että roots-musaan lasketaan ennen kaikkea juuri Pohjois-Amerikan kautta kiertänyt afrikkalais- ja eurooppalaisperuinen musiikki, eli ne musiikkityylit jotka voidaan laskea blues- tai country-johdannaisiksi. Muihin perinnetyyliin pohjaavat musiikkityylit menevät sitten maailmanmusiikki- tai etno-osastolle.

Rajatapauksia on tietysti paljon. Onko Hiski Salomaa roots-musaa? Onko meksikolainen musiikki roots-musaa? Onko havaijilainen musiikki roots-musaa? Onko asialla oleellista merkitystä muuten kuin keskustelun ja kuvailun apuvälineenä?

"Te ette pitäisi Nietzschestä, sir. Hänen filosofiansa on pohjimmiltaan epätervettä."

Zeeboo

06.09.2011 10:03:59 (muokattu 06.09.2011 10:06:31)

jPekka: ... Onko Hiski Salomaa roots-musaa? Onko meksikolainen musiikki roots-musaa? Onko havaijilainen musiikki roots-musaa? Onko asialla oleellista merkitystä muuten kuin keskustelun ja kuvailun apuvälineenä?

Enpä olisi rajaamassa määrittelyn ulkopuolelle mitään perinteeseen nojaavaa, lähtökohtaisesti ei-kaupallisista tarpeista syntynyttä musiikkia. Yhtälailta Hiski, José ja Keoni ovat olleet tarinankertojia ja perimätiedon eteenpäin viejiä, kuin puuvillapeltojen kollegiansakin.

White men can't Monk

rustman

06.09.2011 13:10:07

Mahtavia vastauksia! Tässä ei olekaan tarkoitus tehdä täydellistä määrittelyä, vaan pikemminkin valottaa asian eri puolia.

Lisää vettä myllyyn...

Määrittele "juureva" musiikki :-)

ja

Vaikuttaako instrumentointi asiaan? Joskus tuntuu, että jos kappaleessa soi dobro, niin se leimataan välittömästi rootsmusaksi. Voiko rootsmusaa soittaa synalla ja läppärillä? Jos voi, niin löytyykö esimerkkejä?

"The bigger the better, in everything." - Freddie Mercury

Zeeboo

06.09.2011 17:02:53 (muokattu 06.09.2011 19:03:17)

rustman: Mahtavia vastauksia! Tässä ei olekaan tarkoitus tehdä täydellistä määrittelyä, vaan pikemminkin valottaa asian eri puolia.

Lisää vettä myllyyn...

Määrittele "juureva" musiikki :-)

ja

Vaikuttaako instrumentointi asiaan? Joskus tuntuu, että jos kappaleessa soi dobro, niin se leimataan välittömästi rootsmusaksi. Voiko rootsmusaa soittaa synalla ja läppärillä? Jos voi, niin löytyykö esimerkkejä?

Enpä tosiaan ole asiantuntija vastaamaan, mutta tarjotaan mielipiteitä amatöörivinkkelistä.

Oisko ""juurevan" kantasana "juuri" jonkinlainen lähtökohta. Jonkinsortinen metafora vissiin on tuo "juureva", sille että musiikki tuntee ja tunnustaa oman "kasvualustansa". Perimäänsä kunnioittavaan ja perinteitään kunnioittaen itseään kehittävään musiikkiin passaa mielestäni tuo "juureva" määrite.

Instrumentaatio ja sen sopivuus/ tyylinmukaisuus onkin jo häilyvärajaisempi juttu. Puristille syna ei kelpaa, tosipuristille pelkkä sähkönsäälö aiheuttaa henkisiä hiertymiä (mainittakoon, että

arvostan toki kummankin sortin puristien näkemystä). Omasta mielestäni evoluutio ei pilaa musiikin juurevuutta. Vähän hankala on sanoa, mihin kohti kehityksessä pitäisi pistää stoppi, ja kuka on sellainen auktoriteetti joka sen stopin sanoo. Puuvillapellon työlauluista on pitkä matka sähköisillä soittimilla säestettyyn urbaani-bluesiin, eikä kukaan aikojen saatossa kulmiaan kurtistaneesta vaikuttajista ole saanut kehitystä seisahtumaan. Saman ison nimikkeen alle mahtuvat kumpikin ääripää ja kaikki niiden välissä.

Mutta: pelkkä dobro ja huuliharppu ei vielä ole rootsia, vaan se mitä ja miten dobrolla ja huuliharpulla saadaan kuulijoille välitettyä. Roots-skaboihin on vissiin yks jos toinenkin oman vetonsa loihnut läppärillä ja plugareilla... Oikeastaan, ei ehkä niinkään "millä" ja "miten", vaan mieluummin "mitä" voisi olla avainsana sitä rootsia jäljittäessä.

E:

Niin, siis mutuiluahan nämä.

White men can't Monk

06.09.2011 22:27:37

No minulla ei ole mitään fiksumaa sanottavaa tähän mitä ei jo olisi sanottu. Kerron kuitenkin miten asian itse ymmärrän. Minusta olennaista ei ole se onko se polkkaa, jenkkaa, bluussia vai mitä. Minä ymmärrän, että roots on juurimusiikkia eli sitä alkumusiikkia mistä kaikki muu musiikki sikiää. Mielestäni sen ei tarvitse olla tyylillisesti amerikkalaista, mutta kun muistetaan että amerikkalainen roots on kotoisin afrikasta jossa sijaitsee mahdollisesti maailman vanhin kulttuuri, niin sen ruutsimpaa ei varmaankaan voi paljoa olla. Minusta musiikki on rootsia silloin kun siinä on primitiivinen elementti läsnä. Kun tunne on mukana laimentamattomana on musiikki rootsia. Kun itketään, nauretaan eikä selitellä, syntyy rootsia. Rootsia ei johdeta teoriasta vaan sydänjuuresta. Se on raakaa ja alkukantaista, villiä ja kesytöntä eikä se pöyhkeile, kerskaa eikä kadehdi.... kun musiikki on juuri sitä miltä se kuulostaakin, se on rootsia. Roots on pesemättömiä perunoita, se on multa josta kaikki muu kasvaa.

Jos se vaappuu ja vaakkuu, se on anka.

07.09.2011 14:26:15

rustman: Hei vaan kaikki!

Ammattikorkeakoulun päättötyössäni joudun pohtimaan mm. käsitettä "roots-musiikki". Tästä on monia näkemyksiä ja toivoisinkin, että te, hyvät palstalaiset, kantaisitte kortenne kehoon tämän käsitteen määrittelyssä.

...

Tätä on pohdittu täälläkin jo useaan otteeseen. Haullahan tämäkin löytyy, mutta laitan kuitenkin linkin omiin kolmen vuoden takaisiin mietteisiini, ja on siellä muidenkin näkemyksiä:

<http://muusikoiden.net/keskustelu/posts.php?c=10&t=154381&o=1740>

Tuo roots-määritelmäkeskustelu lähti muistaakseni Roots-skaban kommentteista, joissa ensi perusteltiin joitakin soittoon liittyviä elementtejä roots-estetiikalla, ja tästä sitten juttu eteni (taas kerran) siihen että mitä se roots oikein on.

"This guy makes me sick. He waits until I'm 90..." - Les Paul Tommy Emmanuelista

YarZoo

08.09.2011 00:56:14 (muokattu 08.09.2011 02:50:59)

Tämä on laaja, hallitsematon, mutta eittämättä mielenkiintoinen aihe. Olen omissa pohdinnoissani oikonut ja tehnyt asian itselleni helpommaksi.. Ajattelen että "roots" on nimenomaan afroamerikkalaiseen musiikkiperimään perustuvaa maanläheistä tuotantoa.

Kreoli, lievät lattari ja Hawaiji -mausteet mahtuvat soppaan. Intiaanien, Inuiittien, jne. jutut ei ensinkään.

Aikoinaan "rootshemmot" veti paljon juttuja foneettisesti ihan olosuhteiden pakosta, gumbaijaa. Kaikki saatavilla olevat soittopelit varmasti hyödynnettiin. Jos em. syntikka olisi ollut tarjolla, olisi joku takuulla sitä soittanut.

Itse tykkään keskustelun aiheena olevasta musalajikkeesta siksi, että mielestäni rootsjutut on nykyäänkin helpoimmin irrotettavissa sähköistä ja totusta soitinarsenaalista + että meidän hevoset diggaa huuliharppumusaa yli kaiken.

Tarkoitin että esim. Queenin, Kraftwerkin ja monen klassisen musiikinkin mestareita on vaikeaa tulkita uskottavasti kuivatuilla herneillä ja pyykkilaudalla.

Teen itse mieluiten musiikkia hyvin pienistä ja arkipäiväisistäkin asioista, säestelen tekeleitä erilaisilla kitarakampeilla. Cajon on rytmisoitannassa mulle no. 1. Ne tekeleet eivät ole rootsia, eikä niistä koskaan tule sitä. Ne on rootstyylisiä pelimannimusiikkia. Meikäläisen kulttuuritaustalla ja musiikkijuttujen laajalainallaisuudella ei voi tehdä "roots" musiikkia.

Täh, mulla oli aiheesta vissiin joku ajatuskin, mutta se väljähtyi tässä kirjoittellessa.

Piti muokata kerran ja hukuin vielä väljempiin vesiin.

S.N.A.F.U

Kiinnostava kysymys ja hyvää pohdintaa sekä perustelua.

Mielestäni roots -käsitteenä on häilyvä ja sen merkitys riippuu sen käyttöyhteydestä. Americanaan nähden roots on käsitteenä enemmän mustaan perinteeseen painottunut, mutta nämä kaksi käsitettä eivät mielestäni sulje toisiaan pois vaan käsitteävät sisällöllisesti paljolti samaa aluetta, mutta americana käsittää pääasiassa yhdysvaltalaisista musiikkikulttuuria, kun roots -käsitteen voi hahmottaa laajempaan - viittaus afrikkaan on hyvä. Toisaalta Pohjois-Amerikassa 1900-luvun alkupuolella syntynyt kevyt musiikki on sulaumaa silloisten levy-yhtiöiden tallentamasta eri puolilta maapalloa tulleiden siirtolaisten musiikista (ns. etniset levysarjat, joihin mustien race-records sarjat voi lukea). Tuo musiikki markkinoitiin ja myytiin niille etnisille ryhmille, joista artistit olivat lähöisin. Yhtenäiskulttuuria ei vielä ollut Yhdysvalloissa. Tässä katsannossa afrikkalainen vaikutus oli jo muuttunut 1900-luvun alussa orjien ja heidän jälkeläistensä afrikkalaisen perinteen sulautusta mustassa yhteisössä sekä sekoituttuaan varsinkin eurooppalaisperäiseen musiikkiperinteeseen. Tuloksena oli blues ja jazz sekä gospel. Afrikan oma perinne on sitten vaikuttanut pitkin matkaa runsaasti myös Pohjois-Amerikkasta peräisin olevaan populaarimusiikkiin. Mielestäni ne ovat kaikki roots-musiikkia, jonka siis näen americanaa laajempaan käsitteenä.

Jo ennen toista maailmansotaa siirtolaisten, kiertävien muusikoiden, myytyjen levyjen sekä paluumuuttajien antamat vaikutteet muuttivat paljon kansanomaista tai populaaria musiikkia. Esimerkkinä vaikka kotoinen Dallapé, joka otti vaikutteita jo varhain jazzista, blueista ja hawajimusiikista ja sulautti ne kotimaiseen kisällilaulu ja tanssimusiikkiperinteeseen humpaksi. Toinen tuoreempi esimerkki vaikutteiden sekoittamisesta on J Karjalaisen Lännen-Jukka, joka sotkee onnistuneesti kotimaista kansanmusiikkiperinnettä yhdysvaltalaisperäisiin bluesiin ja old time sekä string band materiaalin laulaja- lauluntekijäperinteen (yhdysvaltalaisperäisen) jatkumona.

Kansanmusiikin ja etnon erottaa nykyään rootsista ja americanasta jälkimmäisten kaupallisuus, mutta raja on jälleen varsin hämärä eikä käsitteitä voi selkeästi erottaa. Kansanmusiikkian on puhtaimmillan tavallisten ihmisten tavallista soittoa ja laulua paikallisen (kansallisen) perinteen mukaan. Etno on käsitteenä mielestäni hyvin samanlainen kansanmusiikin kanssa, mutta tuoreempi. Kansanmusiikki -termi koki buumin 1950-luvulla nimenomaan Yhdysvalloista lähtöisin olevana aaltona ja herätti maailmanlaajuisesti kansallisen kiinnostuksen eri maiden omiin kansanmusiikkiperinteisiin (juu kiinnostusta oli esim Euroopassa jo 1800-luvulla), kun etno syntyi enemmän populaarimusiikin ja kansanmusiikin sulaumana.

Soittimista sen verran, että vaikutteethan ovat vaihtuneet kautta aikain. Jo mainittu Dallapé käytti hawaji-kitaraa ja dobroa jo 1930-luvun alussa. Roots-bändinä pidetty the Band käytti hammodurkkuja akustisten ja sähköisten soittimen joukossa. Mainittuja soittimia pidetään sopivina mitä erilaisemmissa yhteyksissä. Viimekädessä sovitus ratkaisee, mitä soittimia käytetään.

Jopa tuli vuodatus...

	Meisseli 11.09.2011 20:48:52
<p>Roots-skaboilla eikä millään muillakaan skaboilla lie hirveästi tekemistä rootsin kanssa.</p> <p>pippalot.com</p>	
	BigPapa 11.09.2011 21:46:41 (muokattu 11.09.2011 21:59:22)
<p><i>Meisseli: Roots-skaboilla eikä millään muillakaan skaboilla lie hirveästi tekemistä rootsin kanssa.</i></p> <p>Roots-skaboi = juurevaa skamusiikkia soittava boi.</p>	
	rustman 15.09.2011 21:42:58
<p>Hyviä vastauksia ja hienoja analyysseja! Yksiselitteistä vastaustahan tähän kysymykseen ei liene ole mahdollista saadaakaan. Kyllä minustakin jollakin tapaa akustiset soittimet tulevat vahvasti mieleen, mutta myöskin sähköä saa olla mukana. Myöskin jotenkin primitiivinen rytmipoljento tulee mieleeni.</p> <p>(ja nyt sitten pitäisi määritellä primitiivinen ;-)</p> <p>Joku vanha radio-ohjelma oli muistaakseni nimeltään "Roots and culture". Taisi olla reggae-pohjaista meinikiä.</p> <p>"The bigger the better, in everything." - Freddie Mercury</p>	
	YarZoo 15.09.2011 22:29:48
<p>Primitiivinen = aika ennen Big brotheria ja facebookia.</p> <p>.. Onko roots ilman ääntä pelkkää faceboogieta?</p> <p>..Ja sitten nukkumaan..</p> <p>S.N.A.F.U</p>	
	jPekka 18.09.2011 21:04:38
<p><i>rustman: Joku vanha radio-ohjelma oli muistaakseni nimeltään "Roots and culture". Taisi olla</i></p>	

reggae-pohjaista meinikiä.

Jep. Reggaen puolella "roots reggae" tarkoittaa ymmärtääkseni 1970-luvun ja Bob Marleyn tyyllistä bändivetoista reggaeta erotuksena uudemmista ja usein elektronisemmista tyyleistä ja toisaalta vanhemmista, yleensä lauluyhtye painotteisista tyyleistä (kuten ska ja rocksteady - ellen väärin muista, Englannissa käytettiin myös bluebeat-termiä).

"Te ette pitäisi Nietzschestä, sir. Hänen filosofiansa on pohjimmiltaan epätervettä."

Rodger

18.09.2011 23:58:52

Roots on lähinnä musiikin "ortodoksisuuden" aste. Amerikkalaisessa kontekstissa sillä viitataan musiikkiin, jonka maahanmuuttajat toivat mukanaan ja jota he soittivat ennen kuin se alkoi kehittyä eteenpäin ja sekoittua muihin tyyleihin. Paitsi että se millä nykyään tarkoitetaan roots-musiikkia, on jo useimmiten sekoittunutta. Kyse on ehkä hyvinkin vain snobbailusta. Puhumalla siitä, että jonkun nykyajan artistin musiikki on rootsia, halutaan ilmaista, että ko. artisti haluaa pyrkiä jonkun edesmenneen aikakauden ilmaisuun (eli sen kopiaintiin).

Eri tyyliuunnissa aikakausi, jonka ilmaisuun pyritään, vaihtelee, joten mitään ajallista yhteyttä ei ole. Eri tyyliuuntien roots-versioille yhteistä on vain se yhteys, että pyritään "autenttiseen" ilmaisuun, joka tietysti on vain approksimaatio, koska nyt eletään tätä päivää ja ihmisillä on tämän päivän kokemukset, jotka heijastuvat kaikkeen mitään tehdään - jokaiseen nuottiin, jonka "roots"-muusikko soittaa seuraavan tunnin aikana.